

УДК 338.2:338.1

Р. В. Яковенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики,
Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький
ORCID ID: 0000-0002-8103-8590

DOI: 10.32702/2306-6792.2019.8.33

НЕОБХІДНІСТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

R. Yakovenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics,
Marketing and Economic Cybernetics, Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytsky

THE NEED FOR TRANSFORMATION OF THE TASKS OF STATE REGULATION IN THE CONDITIONS OF THE CURRENT STATE OF THE ECONOMY OF UKRAINE

У статті вирішується стратегічна економічна прикладна проблема за допомогою теоретико-економічного інструментарію: необхідність трансформації завдань державного регулювання в умовах сучасного стану економіки України.

Наведено визначення структури наявного господарського механізму та долі державного регулювання економіки в ньому. Якщо в розвинутих країнах сучасний господарський механізм доповнюється національною інноваційною системою, то в Україні стратегію як державного регулювання економіки, так і ринкового саморегулювання визначає економічний інтерес олігархату, який дуже рідко співпадає з національним економічним інтересом. Відтак, якщо в умовах цивілізованої економіки система державного регулювання економіки спрямована на підвищення рівня життя найменш забезпечених верств населення та обмеження монополістичних тенденцій, то в Україні — все з точністю до навпаки.

Досліджено складність методології аналізу цієї проблеми через різноманітні схеми, шахрайські прийоми та засоби, приховування реальних власників та значний рівень тінізації економіки. Наведено спостереження щодо участі силових органів та судової системи в господарському механізмі через покривання незаконної діяльності, маніпулювання законодавством, відмови порушувати кримінальні справи або винесення виправдальних вироків, обмеження допуску виробників чи продавців до певних сегментів продажів, до участі у тендерах тощо.

Наведено мінімальні завдання держави в економіці з точки зору класичної економічної теорії, визначено, що навіть вони в структурі економіки України не виконуються належним чином.

Проаналізовано тенденції щодо монополізації галузей, що забезпечують первинні потреби населення, зокрема сільське господарство та житлово-комунальне господарство. Розкрито шахрайський механізм ціноутворення в сфері цін на паливо, який призводить до підвищення цін на внутрішньому ринку України навіть у разі падіння цін на нафту на глобальних ринках.

Окрему увагу дослідження приділено проблемам девальвації гривні та регулювання НБУ.

The article deals with the strategic economic application problem with the help of theoretical and economic toolkit: the need for transformation of the tasks of state regulation in the conditions of the current state of the economy of Ukraine.

The definition of the structure of the existing economic mechanism and the part of the state regulation of the economy in it are given. If in developed countries the modern economic mechanism is supplemented by the national innovation system, in Ukraine the strategy of both state regulation of the economy and market self-regulation determines the economic interest of the oligarch, which rarely coincides with the national economic interest. Thus, if, in a civilized economy, the system of state regulation of the economy is aimed at raising the living standards of the poorest segments of the population and limiting monopolistic tendencies, in Ukraine — everything is exactly the opposite.

The complexity of the methodology of analysis of this problem through various schemes, fraudulent methods and means, concealment of real owners and a significant level of economic shadowing, is explored. The observation of the involvement of law enforcement agencies and the judicial system in the economic mechanism, through the coverage of illegal activity, manipulation of legislation, refusal to institute criminal proceedings, or the issuing of acquittals, restriction of the admission of producers or sellers to certain segments of sales, participation in tenders, etc. are given.

The minimal tasks of the state in the economy from the point of view of the classical economic theory are given, and it is determined that even in the structure of the Ukrainian economy they are not properly executed.

The tendencies of monopolization of branches providing primary needs of the population, in particular, agriculture and housing and communal services, are analyzed. The fraudulent mechanism of pricing in the field of fuel prices is revealed — which leads to higher prices on the domestic market of Ukraine, even in the event of a drop in oil prices in global markets.

Special attention is paid to the problems of devaluation of the hryvnia and regulation of the NBU.

Ключові слова: державне регулювання економіки, корупція, монополія, олігархічний інтерес, рівень життя.

Key words: state regulation of economy, corruption, monopoly, oligarchic interest, standard of living.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Загальний стан економіки України на сучасному стані характеризується погіршенням абсолютної більшості показників. Це обумовлено, в тому числі, хибною практикою державного втручання в економіку, яка визначається на основі не загальнодержавних суспільних інтересів, а на підставі меркантильних інтересів окремих представників регулюючих органів. Це спотворює економічну систему, руйнуючи визначальні засади сучасної змішаної ринково орієнтованої економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти досліджуваної проблеми викладені у працях таких науковців: Сміт А., Мілль Дж.С., Кейнс Дж.М., Комяков О.М., Колот А.М., Степаненко С.В., Чистов С., Дід-

ківська А., Головка А., Михасюк І., Босак О.З., Яковенко Р.В.

Не вирішені раніше питання, що є частиною загальної проблеми. В Україні сформовано специфічний господарський механізм, в якому суттєве значення відіграє економічний інтерес представників олігархічного прошарку, що суттєво трансформує методи, цілі та реальні, а не декларовані мотиви втручання держави в економіку. Саме це було враховано у попередніх наукових дослідженнях у недостатньому обсязі.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення структури наявного господарського механізму та долі державного регулювання економіки в ньому, пропонування таких завдань системи державного регулювання економіки, які мають бути спрямовані на поліпшення загальнодержавного економічного стану, а не на подальше зба-

гачення окремих власників економічних ресурсів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Кожен вид економіки має свій механізм регулювання економічних процесів, або господарський механізм. Управління змішаною національною економікою — це механізм, який містить в собі ринкове саморегулювання та державне централізоване управління в їх органічній єдності [1, с. 184]. В Україні сформувався специфічний тип господарського механізму, який базується не на дії ринкових регуляторів чи державного втручання в економіку, а на забезпеченні економічних інтересів олігархічного прошарку населення. Ринкові механізми при цьому спотворюються, а державні важелі впливу використовуються як ширма, за якою триває перерозподіл бюджетних коштів і доходів громадян на користь паразитарного класу.

Враховуючи те, що офіційно таку діяльність і її мотиви прослідкувати та визначити доволі складно, можна оцінити її обсяги за результатами діяльності у певних напрямках, та за кримінальними справами, що порушуються силовими структурами стосовно певних процесів та подій. Слідчі органи та судова система в дуже багатьох випадках входять до складу господарського механізму, покриваючи незаконну діяльність, маніпулюючи законодавством, відмовляючись порушувати кримінальні справи або виносячи виправдальні вироки. Також поширеним явищем є вплив силових структур на дію ринкового механізму, зокрема обмеження допуску певних виробників чи продавців до певного сегменту продажів, до участі у тендерах (інколи й до їх економічного або навіть фізичного знищення), сприяння діяльності "потрібних" ринкових агентів, з кінцевою метою монополізації частки ринку, та отримання необмеженої економічної влади.

Розслідування незаконних схем та шахрайства у державному секторі в Україні здійснюються переважно журналістами. Фундаментальними діями в секторі державного регулювання, що руйнують економіку України, на сьогодні є: зміна власників засобів виробництва та майна через різні схеми, в тому числі й рейдерства стратегічного економічного ресурсу — землі; оформлення власності на третіх осіб, або закордонних суб'єктів, для унеможливлення встановлення реальних власників та бенефіціарів, ухилення від сплати податків; застосування фірм-прокладок при укладанні державних

контрактів для отримання значних прибутків при завищенні ціни угоди; маніпулювання тендерними процедурами, зокрема через застосування "спеціальних" умов; монополізація процесу закупівлі сільськогосподарської у селян; недопущення до офіційної приватизації реальних конкурентоспроможних суб'єктів; незалежність діяльності митниці від державних та національних інтересів, що може працювати на закордонний капітал, у тому числі й країна-агресора.

Враховуючи всі перераховані тенденції, непрозорість системи державного менеджменту, загальний рівень тінізації економіки та особливості діяльності правоохоронних структур, наводити цифровий фактаж наявних зловживань дуже складно. Але при цьому можна навести реальні показники, що розробляють міжнародні організації, зокрема такі, як МВФ, Світовий банк, ООН, згідно з якими Україна має найнижчий рівень життя в Європі, 64% населення проживають за межею бідності.

До основних завдань держави (за А. Смітом) належать: охорона від зовнішнього насильства (підтримання обороноздатності); охорона від внутрішнього насильства і несправедливості (забезпечення правопорядку), забезпечення правосуддя; надання всім членам суспільства так званих суспільних благ; збирання податків для виконання перших трьох функцій [2, с. 196]. Потреба підтримання обороноздатності була сприйнята сферою державного управління не як мультиплікативна можливість нарощування ВВП та модернізації економіки, а як нове джерело перерозподілу коштів, шахрайства та тіньових схем. Забезпечення правопорядку існує і діє вибірково, у тих випадках, коли зачіпаються інтереси олігархічних структур. Новітня історія України знає випадки збройного протистояння різних силових відомств із людськими жертвами. Про правосуддя вже було зазначено вище. Суспільні блага також є джерелом зловживання бюджетним ресурсом, варто згадати лише обсяги коштів, які щороку виділяються на ремонт автошляхів і подивитись на їх якість. Окремої уваги заслуговують витрати бюджету на футбольний чемпіонат "Євро-2012", витрати на який планувались і здійснювались навіть після його закінчення...

Ринкова система характеризується свободою економічних дій усіх економічних суб'єктів та великою кількістю незалежних один від одного продавців і покупців [3, с. 25]. Однак, як зазначає А.М. Колот: "...ринку слід розглядати як складник моделі соціально-економічного розвитку, а не як її всеохопну систему. Ринко-

вої економіки, як б функціонувала виключно на засадах саморегулювання, у світі практично не існує. Другим важливим складником ефективної моделі соціально-економічного розвитку є державне регулювання і зокрема участь держави у визначенні та реалізації соціальної політики, формуванні та регулюванні соціально-трудомих відносин" [4, с. 5]. У цій сфері відбувається системне порушення Конституції, відповідно до якої Україна є соціальною державою, і перегляд прожиткового мінімуму та соціальних стандартів має відбуватись щороку.

У 2005 році І.Г. Мельник писала таке: "після вартості продуктів харчування житлово-комунальні послуги займають друге місце в структурі витрат більшості громадян України" [5, с. 1]. Сьогодні витрати на комунальні послуги для більшості громадян України займають перше місце за витратами, особливо в опалювальний період для осіб, що мають централізоване опалення. Харчування та придбання одягу в більшості населення у сучасних умовах відбувається за остаточним принципом.

Переважає більшість підприємств, що надають комунальні послуги є приватизованими, і такими, що належать дуже обмеженому колу осіб. Таким чином, кожне підвищення комунальних тарифів перерозподіляє доходи від приватного малого бізнесу, який виробляє товари першої необхідності, до кишень олігархів, які є власниками природних монополій у нашій державі. Таким чином відбувається руйнування ринкової економіки і формування економічної системи державного монополізму [6, с. 229].

Меркантильний, виключно матеріальний інтерес не має патріотичного забарвлення, хоча може мімікрувати під нього, якщо короткостроковий акт отримання прибутку співпадає з національним інтересом. Втім, у більшості випадків, отримання прибутку визначається лише особистим бажанням, ігноруючи інтереси інших осіб, потреби держави. Цікавим є те, що багато з цих олігархів прямо чи опосередковано фінансують північного агресора, отже складається враження, що населення України через ціни на комунальні послуги примушують фінансувати системні атаки на незалежність української держави [7, с. 51]. Закон Паретто стверджує, що, чим вищі доходи отримує одна особа — тим менше отримує інша. При цьому перейти до групи більш забезпечених осіб значно простіше особі, яка вже досягла високого рівня доходів, ніж особі з низькими доходами; а простота цього переходу зростає пропорційно до кількості грошей, які вони мають у своєму роз-

порядженні [8, с. 130]. Отже, чим більше населення витрачає грошей на комунальні послуги — тим біднішим воно стає, і тим більше збагачуються власники та управлінці житлово-комунальних підприємств.

Відповідно до закону вартості — ціна реалізації товару полягає у відповідності витрат на виробництво товару його обмінному еквіваленту [1, с. 37]. В умовах закупівлі товарів за кордоном, на внутрішньому ринку його ціна змінюється у тому ж напрямі, у якому відбуваються її зміни на світовому ринку. Натомість в Україні діє дуже цікавий механізм державного впливу на "ринок" пального. Його єдиним реальним призначенням є обмеження суб'єктів пропозиції (а значить сприяння підвищенню ціни); він діє таким чином: навіть за умови зниження цін на нафту на глобальних ринках — в Україні ціна на бензин не зменшується, і навіть може зростати.

Те саме стосується й інших монополізованих галузей: якщо відбувається зменшення курсу гривні відносно іноземних валют — ціна на закордонні товари зростає, якщо ж відбувається зміцнення гривні — ціни на товари зменшуються не завжди, і не завжди у тому ж розмірі, у якому відбувається здешевлення іноземних валют.

Сировинна орієнтація економіки, небажання створювати товар з високою доданою вартістю, прагнення продавати енергоносії поганої якості всередині держави за цінами якісних західних енергоносіїв сформували нераціональну структуру національного господарства. Як слушно зазначає О.М. Комяков: "...ті країни, де ринкові трансформації не супроводжувались структурною перебудовою, не змогли створити ефективне ринкове господарство і увійти до групи високорозвинутих країн. Це зумовлено тим, що світовий ринок являє собою сферу жорсткої конкурентної боротьби, а без підвищення конкурентоспроможності національних товарів, спроби пробитися до нього приречені на провал" [9, с. 8]. Натомість наявна система державного регулювання спрямована саме на таку модель економічної деградації країни на тлі збагачення її кланів.

Будь-яка бюрократична система прагне до збільшення власного фінансування, розширення повноважень та штату. В кінці ХХ — на початку ХХІ ст. уряди багатьох країн світу здійснили ряд реформ, що сприяли покращенню їх функціонування, у відповідь на вимогу громадян, які були невдоволені великою кількістю державних установ та не надто висо-

кою якістю надання ними публічних послуг [10, с. 1]. Незважаючи на декларований напрям у бік скорочення адміністративного апарату, його чисельність протягом останніх років зросла більше ніж вдвічі.

Цікавим буде невеличкий екскурс в історію. За часів Середньовіччя набуває поширення теза про "божественний" характер державної влади, відбувається зрощування верхівки державного апарату і релігійно-церковної знаті [2, с. 195]. Саме це зараз має місце у ворожій Росії, така сама спроба мала місце в системі державного управління України; мало місце прагнення підмінити реальні економічні успіхи та злидарство населення отриманням автокефалії.

Англійська мова знає 2 підходи до економічної категорії "ефективність" — 1) "здійснення правильних заходів", 2) "правильне здійснення заходів" [11, с. 30]. Здійснення правильних заходів має базуватись на глибоких фундаментальних знаннях щодо функціонування економічної системи та можливості впливу на неї. Також це залежить від системи моральних цінностей індивідуума, що здійснюватиме такі заходи. Тобто чи буде він прагнути працювати для блага своєї держави, чи для вмісту власної кишені.

Якісна освіта — це те, чого, в більшості випадків не мають представники місцевого олігархату, хоча, як правило, можуть похизуватись навіть вченими ступенями. Саме тому олігархічна система не вважає освітній сектор важливим і намагається організувати його діяльність так, щоб він поступово самознищився. На макроекономічному рівні це відображається у скороченні витрат на освіту, підвищенні нормативів діяльності вузів та викладачів, зміні навчальних планів та робочих програм, збільшенні розмірів "неофіційних внесків" за різного роду адміністративні послуги (ліцензування, акредитацію, атестацію тощо) [12, с. 206]. Вбачаючи таке ставлення регулюючих органів до локомотива економічного розвитку — закладу освіти — його окремі представники починають "запозичати" такі принципи поведінки з підлеглими та конкурентами. Головною формою діяльності вузів, як регіональних, так і центральних стає рейдерство — прагнення отримати якомога більше ставок за рахунок більш слабких структурних одиниць навіть всупереч здоровому глузду, кадровим вимогам та громадській думці. Це чергове свідчення домінування матеріального мотиву та цивілізаційної деградації таких осіб, відсутності моральних та психологічних якостей, що характеризують "людину творчу" та людський потенціал [13, с. 265].

У більшості країн держави інфляція є монетарним чинником, що викликається пербільшенням грошової маси над кількістю вироблених товарів. В Україні системне підвищення цін є наслідком монополізації певних секторів економіки (сільське господарство, продукти харчування, житлово-комунальні послуги, бензин та паливно-мастильні матеріали). Замість регулювання грошової маси, Центральний банк України регулює конкурентні відносини у банківському секторі. Унаслідок діяльності НБУ кількість банків в Україні системно скорочується, однак, протягом останніх років жоден російський банк не зник, і їх позиції системно покращуються. Це означає, що українські банки створюють дедалі меншу конкуренцію ворожим суб'єктам, внаслідок скорочення їх кількості [14, с. 116].

Крім цього, одним з реальних механізмів фінансового шахрайства, девальвації гривні та виведення грошового капіталу за кордон є рефінансування, яке здійснює НБУ. Рефінансування — надання тимчасових позик комерційним банкам для покриття їх касових розривів. Це один з обов'язків НБУ з метою запобігання банкрутства банків; банк, який не отримуватиме такої допомоги може дуже швидко зникнути. Цей елемент монетарної політики ніколи не розглядався як джерело корупції, хоча саме він призводить до зростання курсу. Наприклад: банк отримує 200 млрд грн і використовує їх не на покриття розривів, а на придбання іноземної валюти. В результаті такого попиту курс валюти миттєво вирушає вгору, а гривня, відповідно, знецінюється. Після цього банк продає частку валюти, наприклад, еквівалентну 150 млрд грн на момент придбання, але вже за новою, вищою ціною, що дозволяє йому повернути кошти НБУ, отримати долари, обвалити гривню, зробити населення ще біднішим через поступове зростання цін. В усіх фінансових кризах з моменту введення гривні, слід розглянути роль рефінансування у стрибках валютних курсів [14, с. 117]. Так, НБУ виділив Промінвестбанку (98% власності — Внешэкономбанк РФ) 200 млн грн терміном на 3 місяці, аргументуючи це тим, що у 2015 році цей банк зазнав збитків більше ніж на 18 млрд грн. Зазначимо, що це рефінансування можна було б спрямувати до банків з українським капіталом [14, с. 117].

Також рефінансування може надаватись банкам, банкрутства яких не можна уникнути, що призводить до втрати бюджетних коштів та можливості зловживання на управлінні активами збанкрутілого банку.

З початку російської агресії, українська національна валюта девальвувала у 3,5 рази, в той час, як російський рубль знецінився лише в 3 рази. І це за умов, що країна-агресор знаходиться під багатьма санкціями, які ускладнюють надходження до неї іноземної валюти. Україна ж навпаки функціонує у межах світового сприяння у сфері світової торгівлі. Отже, наша девальвація — внутрішня і рукотворна. При цьому імпорт російських товарів до України системно зростає, і за такою логікою, ми, майже єдина країна у світі, хто підтримує економіку держави, що на нас напала.

Державна політика у сфері надання дотацій також має виключно суб'єктивний характер, дотації надаються окремим представникам та окремим компаніям. Все це сприяє погіршенню конкурентного середовища, скорочує обсяг незалежних один від одного товаровиробників, призводить до посилення монопольної влади отримувачів дотацій та зростання цін у галузі.

Як бачимо, всі ці риси властиві ХХ ст., і не мають ніяких реальних економічних, наукових чи будь-яких інших результатів. Сенсом діяльності такої системи є формування двокласового суспільства: пануючого класу, що складається з політичної та економічної "еліти", класу споживачів та "планктону", який існує для годування правлячого класу. Така система не прагне до розвитку, її метою є консервація статус-кво [15].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Існуюча структура господарського механізму України взагалі та цілі державного регулювання економіки зокрема, мають свою структурну специфіку та особливі пріоритети. Збереження такої системи державного впливу призведе до низки негативних наслідків, що викладені нижче.

Економічними наслідками реалізації державою економічного інтересу олігархії є:

- трансформація економічної системи, зокрема поступове зменшення частки малого та середнього бізнесу порівняно з великим бізнесом, що має лобістів у владних структурах;

- банкрутство всіх галузей економіки за виключенням житлово-комунального господарства та виробників продуктів харчування через тотальне скорочення рівня життя та неспроможність населення задовольняти навіть первинні економічні потреби;

- знищення середнього класу, остаточне розшарування суспільства на малозабезпечених та дуже багатих;

- моральна та кваліфікаційна деградація системи державного управління через виконання нею хибних завдань;

- поступова ліквідація освіти, як економічної галузі, через безперспективність її окупності;

- тотальна монополізація всіх економічних та політичних процесів;

- поступова деградація вітчизняного виробництва через відсутність інвестицій монополій у модернізацію виробництва та орієнтацію на сировинний експорт;

- перехід абсолютної більшості об'єктів приватної власності, зокрема нерухомості та землі до власності олігархів.

Суспільні наслідки наведених тенденцій полягають у наступному:

- відсутність не те що дії, а навіть наявності перспектив роботи "соціальних ліфтів", зневіра у майбутнє;

- негативні демографічні тенденції, депопуляція та відтік мізків, скорочення тривалості та якості життя;

- руйнування правових засад функціонування держави, відповідальність перед законом лише найбідніших верств населення;

- знищення свободи слова, прозорості використання державних коштів;

- згортання процесів демократії, можливості впливу громадян на суспільні та економічні процеси;

- втрата цивілізаційних перспектив;

- повзуче поглинання України російською федерацією.

Беручи до уваги те, що регулюючі органи системи державного управління виконують не властиві їм функції, треба відмовитись від них і повернутись до звичайних завдань, визначених часом і досвідом розвинутих країн. Ці завдання багаторазово описані як у закордонній, так і у вітчизняній літературі, головними з яких є обмеження монополізації, сприяння економічній свободі, підвищення рівня життя населення та збільшення його тривалості.

Подальші дослідження у цій царині дозволять деталізувати заходи державного регулювання відповідно до об'єктивних вимог економіки України, а не до економічних інтересів олігархічного прошарку.

Література:

1. Яковенко Р.В. Національна економіка: навч. посіб. / Р. Яковенко. — [2-ге вид., випр.]. — Кіровоград: "КОД", 2010. — 548 с.: іл.

2. Степаненко С.В. Еволюція наукових поглядів і вибір концепцій підвищення ефективності державного регулювання процесів економічного розвитку / С.В. Степаненко // Теорія та практика державного управління. — 2013. — Вип. 2 (41). — С. 193—200.

3. Яковенко Р.В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей: навч. посіб. / Р. Яковенко. — Кіровоград: "Поліграф-Сервіс", 2009. — 120 с.

4. Колот А.М. Еволюція ролі держави та інструментарію її впливу на розвиток соціально-трудова сфери [Електронний ресурс] / А.М. Колот. — Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/14714005.pdf>.

5. Мельник І.Г. Реформування житлово-комунального господарства та регулювання цін і тарифів на житлово-комунальні послуги населенню: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата екон. наук: спец. 08.02.03 "Організація управління, планування і регулювання економікою" / І.Г. Мельник. — Дніпропетровськ, 2005. — 22 с.

6. Яковенко Р.В. Цінова політика природних монополій як джерело економічної небезпеки в Україні / Р.В. Яковенко, Д.В. Яковенко // Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, 23 лютого 2018 р., м. Ірпінь. — Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. — С. 229—232.

7. Яковенко Р.В. Використання досягнень Дж.М. Кейнса для зміцнення сучасної України / Р.В. Яковенко, А.О. Головатий // Матеріали за 12-а міжнародна научна практична конференція ["Настоящи изследвания и развитие — 2016"]. (Софія, Болгарія, 15—22 січня 2016 р.). — Софія: "Бял ГРАД-БГ" ООД, 2016. — Т. 3: Економіки. Державна адміністрація. — С. 50—52.

8. Яковенко Р.В. Технології продажу товарів / Р. Яковенко. — Кіровоград: Антураж А, 2003. — 212 с.

9. Комяков О.М. Державне регулювання перехідної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата екон. наук: спец. 08.01.01 "Економічна теорія" / О.М. Комяков. — К., 2000. — 17 с.

10. Босак О.З. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі / О.З. Босак // Державне управління: теорія та практика. — 2010. — № 2. — С. 1—8.

11. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Р. Яковенко. — [Вид. 2-ге, випр.] —

Кіровоград: видавець Лисенко В.Ф., 2015. — 130 с.

12. Яковенко Р.В. Відносини капіталу в сфері вищої освіти як джерело руйнування інноваційного потенціалу України / Р.В. Яковенко, Д.В. Яковенко // Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21—22 березня 2018 року, м. Кропивницький. — Кропивницький: "Ексклюзив-Систем", 2018. — С. 205—207.

13. Яковенко Р.В. Використання сучасних економічних концепцій у процесі управління вищою освітою в Україні / Р. Яковенко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — К.: Український державний університет фінансів та зовнішньої торгівлі. — 2014. — № 1 (72). — С. 260—269.

14. Яковенко Р.В. Політика НБУ в концепції національної безпеки України / Р.В. Яковенко // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 26 травня 2017 р., м. Харків. — Т. 1. — Харків: ХНАДУ, 2017. — С. 116—117.

15. Яковенко Р.В. Інформація в системі державного управління як ціновий фактор / Р.В. Яковенко, В.В. Зайченко // Ефективна економіка. — К., 2019. — № 2. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=-6901>. — Назва з титул. екрана. — Дата перегляду: 1.03.2019. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.51.

References:

1. Yakovenko, R.V. (2010), *Natsional'na ekonomika [National economy]*, 2nd ed, KOD, Kirovohrad, Ukraine.

2. Stepanenko, S.V. (2013), "Evolution of scientific views and choice of concepts for improving the efficiency of state regulation of economic development processes", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vol. 2 (41), pp. 193—200.

3. Yakovenko, R.V. (2009), *Osnovy teorii ekonomiky dlia tekhnichnykh spetsial'nostej [Bases of economics for technical specialties]*, Polihraf-Servis, Kirovohrad, Ukraine.

4. Kolot, A.M. (2019), "Evolution of the role of the state and the tools of its influence on the development of the social and labor sphere", available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/14714005.pdf>. (Accessed 9 April 2019).

5. Mel'nyk, I.H. (2005), "Reforming housing and communal services and regulating prices and tariffs for housing and communal services for the

population", Ph.D. Thesis, Organization of management, planning and regulation of the economy, Dnipropetrovsk National University, Dnipropetrovsk, Ukraine.

6. Yakovenko, R.V. and Yakovenko, D.V. (2018), "Price policy of natural monopolies as a source of economic insecurity in Ukraine", Zbirnyk materialiv naukovopraktychnoho kruhloho stolu [A collection of materials for the scientific and practical round table], Opodatkuvannia ta ekonomichna bezpeka derzhavy v epokhu didzhytalizatsii [Taxation and economic security of the state in the era of digitalization], University of DFS of Ukraine, Irpin, Ukraine, pp. 229—232.

7. Yakovenko, R.V. and Holovatyj, A.O. (2016), "Using the achievements of J.M. Keynes to strengthen modern Ukraine", Materyaly 12-j mezhdunarodnoj nauchno-praktycheskoj konferentsyy [Materials of the 12th international scientific-practical conference], Nastoiashche yslodovannia y razvytye — 2016 [Real research and development — 2016], "Bial HRAD-BH" OOD, Sofia, Bulgaria, pp. 50—52.

8. Yakovenko, R.V. (2003), Tekhnolohii prodazhu tovariv [Technologies of Sale of Commodities], Anturazh A, Kirovohrad, Ukraine.

9. Komyakov, O.M. (2000), "State regulation of transitive economy", Ph.D. Thesis, Economic theory, Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine.

10. Bosak, O.Z. (2010), "Public administration as a new management model in the public sector", Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka, vol. 2, pp. 1-8.

11. Yakovenko, R.V. (2015), Tlumachnyj anhloukrains'kyj slovnyk ekonomichnykh terminiv z elementamy teorii ta problematyky [An Explanatory English-Ukrainian Dictionary of Economic Terms with Elements of Theory and Problems], 2nd ed, Publisher Lysenko V.F., Kirovohrad, Ukraine.

12. Yakovenko, R.V. and Yakovenko, D.V. (2018), "Capital relations in the field of higher education as a source of the destruction of Ukraine's innovative potential", Zbirnyk tez dopovidej [A collection of abstracts], Rozvytok innovatsijno-intehrovanykh struktur u vymiri formuvannia innovatsijno-orientovanoi modeli ekonomiky [Development of innovation-integrated structures in measuring the formation of an innovation-oriented model of economy], Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine, pp. 205—207.

13. Yakovenko, R.V. (2014), "Use of modern economic concepts in the process of higher education management in Ukraine", Zovnishnia

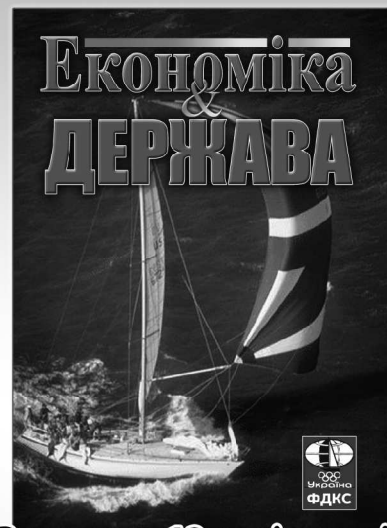
torhivlia: ekonomika, finansy, pravo, vol. 1 (72), pp. 260—269.

14. Yakovenko, R.V. (2017), "NBU policy in the concept of national security of Ukraine", zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii [Collection of materials of the International Scientific and Practical Conference], Suchasni tendentsii rozvytku svitovoi ekonomiky [Contemporary trends in the development of the world economy], Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv, Ukraine, pp. 116—117.

15. Yakovenko, R.V. and Zaychenko, V.V. (2019), "Information in the system of public administration as a price factor", Efektyvna ekonomika, vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6901> (Accessed 27 Mar 2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.51.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2019 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових

видань України з ЕКОНОМІКИ

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73